

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 4. července 2024
č. j. MSP-332/2023-ODKA-SPZ/5
Počet listů: 4
Přílohy: 6

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. P. V. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- kopie spisového materiálu PČR, KŘP hl. m. Prahy, SKPV, OOK, 1. oddělení, č. j. KRPA-363784/TČ-2022-000071 (obsahující i napadená rozhodnutí)
- návrh Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 23. 12. 2022, sp. zn. 1 KZV 61/2022
- usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2023, č. j. Nt 308/2022
- usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. Nt 302/2011
- spis Městského soudu v Praze sp. zn. Nt 304/2023
- sdělení Nejvyššího soudu ze dne 2. 11. 2023, sp. zn. 6 Tdo 965/2023

Podle § 266 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) podávám
v neprospěch obviněného **P. V.**

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. 5 To 23/2023 a předcházejícímu usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2023, sp. zn. Nt 304/2023.

Postup před vydáním napadených rozhodnutí

1. Obviněný P. V. (dále jen „obviněný“) je policejním orgánem Policie ČR, Krajského ředitelství hl. m. Prahy, Služby kriminální policie a vyšetřování, stíhán pro zvlášť závažný zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, odst. 2 písm. g) trestního zákoníku ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se měl dopustit tím, že „dne 10. 11. 2022 kolem 09:00 hodin, v Praze 7, v zahradní chatce bez ev. Čísla, v úmyslu jinému způsobit těžkou újmu, bezdůvodně napadl poškozeného H. H. (dále též „poškozený“), tím způsobem, že vstoupil do uvedené chatky s cca 1 metr dlouhým kovovým, dosud přesně neurčeným, předmětem připomínajícím tyč, načež na poškozeného, který seděl na lavici, bezdůvodně zaútočil tak, že jej nejméně dvakrát tyčí udeřil do hlavy, načež poškozený spadl na podlahu, kde jej obviněný nejméně dvakrát zasáhl do hrudníku, a poté se snažil poškozeného znovu udeřit do hlavy, kterou si poškozený instinktivně kryl rukama, přičemž jej zasáhl do levé paže, kdy tímto způsobil poškozenému zlomeninu střední části loketní kosti levé paže, bez posunu úlomků, odlomení vnitřní drsnatiny dolní části levé pažní kosti, s posunem úlomků, dvě tržné rány na hlavě o velikosti 2 cm a 5 cm, a zlomeninu VIII. žebra vlevo, přičemž poškozený se musel téhož dne podrobit lékařskému vyšetření a ošetření ve FN Bulovka, avšak pokud by se nebránil, mohl mu obviněný popsáním útokem vedeným na hlavu způsobit obecně vážné úrazové změny, zejména komplikované zlomeniny obličejového skeletu, rozsáhlejší poranění lebky a nitrolebních struktur se zlomeninami lebečních kostí, což by si vyžádalo mnohatýdenní léčení a rehabilitaci a tato případná zranění by bylo možno kvalifikovat jako těžkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) trestního zákoníku, přičemž ke způsobení těžké újmy nedošlo a obviněný z místa činu odešel. Obviněný se uvedeného jednání dopustil opětovně, neboť byl za obdobné jednání odsouzen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1, ze dne 12. 11. 2001, sp. zn. 1 T 22/2001, kdy byl uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví dle § 222 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (účinný do 31. 12. 2009), a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 2 roků.“
2. Obviněný byl v předmětné trestní věci nejprve stíhán vazebně, nicméně v průběhu trestního řízení se ukázalo, že obviněného není možné pro těžkou chorobu postavit před soud. S ohledem na tuto skutečnost dozorová státní zástupkyně rozhodla dne 25. 5. 2023 usnesením pod sp. zn. 1 KZV 190/2022 o přerušení trestního stíhání obviněného, a to postupem podle § odst. 1 písm. b) trestního řádu. Současně bylo v případě obviněného zjištěno, že je s ohledem na svoji psychotickou poruchu pro společnost bez léčby nebezpečný a je vhodné uložit mu ochranné léčení psychiatrické a protitoxikomanické, a to v ústavní formě. To vyplynulo ze znaleckého posudku z oboru psychiatrie a klinické psychologie zpracovaného prof. PhDr. P. W., Ph.D., DSc. a MUDr. D. D. pod č. 3500/2023, resp. 1554/2023. S ohledem na tuto skutečnost a vzhledem k nutnosti přerušit trestní stíhání, což vedlo k propuštění obviněného z vazby, podala dozorová státní zástupkyně postupem podle § 99 odst. 2 písm. b), odst. 4 trestního zákoníku návrh, aby obviněnému bylo uloženo ochranné léčení psychiatrické a protitoxikomanické, a to v ústavní formě.

Napadená rozhodnutí

3. **Usnesením Městského soudu v Praze ze dne ze dne 17. 2. 2023 sp. zn. Nt 304/2023** byl návrh dozorové státní zástupkyně zamítnut. Městský soud v Praze argumentoval zejména tím, že návrh dozorové státní zástupkyně se jeví jako předčasné, neboť trestní stíhání obviněného

bylo toliko přerušeno dle § 173 odst. 1 písm. b) trestního řádu, tj. není zde konečné rozhodnutí ve věci. Nad rámec rozhodnutí Městský soud v Praze uvádí, že existuje eventualita, že obviněný bude stíhán pro zločin opilství podle § 360 odst. 1 trestního zákoníku. Dle Městského soudu v Praze je nutné vyčkat nejprve na rozhodnutí otázky trestní odpovědnosti pachatele a až následně buď podat obžalobu (která představuje rozhodnutí svého druhu), kde lze uložení ochranného léčení navrhnout, anebo po zastavení trestního stíhání pro nepřičetnost pachatele podat již zmíněný návrh na uložení ochranného léčení.

4. Proti uvedenému usnesení Městského soudu v Praze dozorová státní zástupkyně podala stížnost, v níž podrobně argumentuje tím, že uložit ochranné léčení v době přerušení trestního stíhání možné je, a naopak vzhledem k tomu, že obviněný je svému okolí nebezpečný, jde o postup žádoucí. Nad rámec své právní argumentace uvádí, že tento postup byl opakovaně aprobován i Městským soudem v Praze, kdy se odkazuje na usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. Nt 302/2011 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2023, sp. zn. Nt 308/2022. Svou předchozí argumentaci tak rozšiřuje o to, že je štěpena konzistentnost rozhodování téhož soudu, což zakládá značnou míru právní nejistoty.
5. O stížnosti dozorové státní zástupkyně rozhodl **dne 29. 3. 2023 Vrchní soud v Praze, který ji usnesením sp. zn. 5 To 23/2023 pro nedůvodnost zamítl**. Stížnostní soud se částečně shoduje s argumentací Městského soudu v Praze, přičemž má především za to, že je nejprve nutné postavit najisto, zda se stal trestný čin nebo čin jinak trestný. Až po vyřešení této předběžné otázky je možné volit vhodný postup k uložení ochranného léčení, tudíž v dané situaci je návrh státní zástupkyně podaný předčasně a pro uložení ochranného léčení nejsou splněny zákonné podmínky. Dle soudu II. stupně se Městský soud v Praze neodchýlil od judikatury, na kterou se odkazovala dozorová státní zástupkyně, neboť ve zmiňovaných případech byla otázka trestní odpovědnosti pachatele najisto postavena. Avšak s argumentací Městského soudu v Praze ohledně nemožnosti podání návrhu na uložení ochranného opatření za situace, kdy je trestní stíhání přerušeno dle § 173 odst. 1 písm. b) trestního řádu, se stížnostní soud neztotožnil. Zde uvádí, že podání návrhu státního zástupce na uložení ochranného opatření podle § 239 odst. 1 trestního řádu není závislé na trestním stíhání pachatele činu, v souvislosti, s jehož spácháním se o uložení ochranného opatření zvažuje, či dokonce na rozhodnutí o vině a trestu za předmětný trestný čin. Přichází však v úvahu pouze za předpokladu zjištění, že nějaký trestný čin nebo čin jinak trestný byl spáchán.
6. Městské státní zastupitelství v Praze v podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona, který jsem obdržel, s argumentací obou zmíněných soudů věcně nesouhlasí, přičemž má za to, že ústí v nezákonná rozhodnutí, jejichž akceptace může vést až k ohrožení bezpečí široké společnosti. Ve svém důsledku totiž vedou k nemožnosti kontrolovat a na osobní svobodě omezit osobu, která se dopustila jednání, které je bez ohledu na právní posouzení (zda jde o trestný čin nebo čin jinak trestný) fakticky značně agresivní a pro společnost velmi ohrožující. Městské státní zastupitelství má za to, že postup Městského soudu v Praze a Vrchního soudu v Praze byl v uvedeném případě nezákonný, a příčí se správnému výkladu ustanovení § 99 trestního zákoníku.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

7. Dle § 99 odst. 1 trestního zákoníku soud uloží ochranné léčení v případě uvedeném v § 40 odst. 2 a § 47 odst. 1, nebo jestliže pachatel činu jinak trestného není pro nepřičetnost trestně odpovědný a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný.
8. Dle § 99 odst. 2 trestního zákoníku soud může uložit ochranné léčení i tehdy
Když dle písm. a) pachatel trestný čin spáchal ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo
Když dle písm. b) pachatel, který zneužívá návykovou látku, spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním; ochranné léčení soud však neuloží, je-li vzhledem k osobě pachatele zřejmé, že jeho účelu nelze dosáhnout.
9. Dle § 360 odst. 1 trestního zákoníku platí, že kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.
10. Dle § 173 odst. 1 písm. b) trestního řádu státní zástupce přeruší trestní stíhání, nelze-li obviněného pro těžkou chorobu postavit před soud.
11. Dle § 148 odst. 1, písm. c) trestního řádu nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.

Relevantní rozhodovací praxe trestních soudů a odborná literatura

12. V právní větě stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 302/2014, uvedlo trestní kolegium Nejvyššího soudu k výkladu ustanovení § 99 trestního zákoníku následující:

„Ochranné léčení podle § 99 odst. 1, věta druhá, a § 99 odst. 2 tr. zákoníku je možné na návrh státního zástupce uložit podle § 239 tr. ř. i v případě, že ve smyslu ustanovení § 159a tr. ř. došlo k odložení věci. Zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. není nezbytnou podmínkou pro uložení ochranného léčení.“
13. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2023, č. j. Nt 308/2022, bylo obviněnému dle § 99 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku uloženo ochranné psychiatrické a protitoxikomanické léčení v ústavní formě, přičemž tak bylo učiněno za situace přerušení trestního stíhání, o kterém rozhodla státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. Nt 302/2011, bylo ochranné léčení dle § 99 trestního zákoníku rovněž uloženo za situace, kdy bylo trestní stíhání přerušeno.
14. V odborné literatuře se k této problematice uvádí, že ochranné léčení je ochranným opatřením podle trestního zákoníku, přičemž ochranná opatření se řadí mezi trestní sankce (a to společně s tresty). Ochranná opatření však oproti trestům nemají primárně sankční povahu, byť je takto osoba pachatele může subjektivně vnímat. Primárním účelem ochranných opatření je totiž ochrana společnosti a prevence – zamezení – protiprávního jednání a vzniku protiprávního stavu viz: *„Ochranná opatření nejsou typickou "sankcí" za spáchaný čin, tedy nemají povahu odplaty přímo úměrné závažnosti spáchaného činu, ale sledují jiné cíle, v prvé řadě ochranu*

společnosti.“ (DRAŠTÍK, Antonín. Trestní zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-790-4.)

Judikurní význam podané stížnosti pro porušení zákona

15. Úvodem si dovoluji předeslat, že rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci bude mít podle mého názoru nemalý judikurní význam, neboť z okolností dané věci je předně zjevné, že není zcela vyřešena možnost aplikace ustanovení § 99 trestního zákoníku v případech, kdy se ochranné léčení ukládá na návrh státního zástupce ve smyslu § 239 odst. 1 trestního řádu za situace přerušení trestního stíhání dle § 173 odst. 1 písm. b) trestního řádu, neboť rozhodovací praxe soudů je v této věci odlišná.
16. Dále uvádím, že by bylo vhodné blíže upřesnit postup při aplikaci ustanovení § 99 odst. 1 a odst. 2 trestního zákoníku v případech, kdy není jasně vyřešena otázka trestní odpovědnosti obviněného, a to především z důvodu odlišné rozhodovací praxe napříč soudní soustavou. Na toto odkazuje i sdělení poznatků k posouzení věci Nejvyššího soudu ze dne 2. 11. 2023, sp. zn. 6 Tdo 965/2023 k jiné trestní věci, ve které bylo činné Ministerstvo spravedlnosti, v níž se sice jedná o procesně odlišnou situaci, avšak názor Nejvyššího soudu stran judikatury je pro nyní posuzovaný případ relevantní a je z něj patrné, že otázka ukládání ochranného léčení je nejasná. V návaznosti na tento názor je důležité, aby Nejvyšší soud rozpor mezi ukládáním ochranného léčení vyřešil a tím sjednotil odlišnou rozhodovací praxi soudů. V této souvislosti je rovněž nezbytné, aby se Nejvyšší soud vyjádřil k otázce aplikace ustanovení § 99 trestního zákoníku v případech, kdy ještě není zcela vyřešena otázka trestní odpovědnosti obviněného, avšak ze znaleckého posudku vyplývá nebezpečnost pobytu pachatele na svobodě a zároveň je jím indikováno splnění podmínek pro nepřičetnost.
17. V neposlední řadě je přitom nezbytné zdůraznit významné specifikum posuzovaného případu, které mělo na výsledek právního posouzení soudů dopad, a to skutečnost, že v době rozhodování o ochranném léčení byla státní zástupkyně zvažována i možnost trestního stíhání obviněného pro trestný čin opilství dle ustanovení § 360 trestního zákoníku. Dle mého názoru je důležité, aby se Nejvyšší soud vyjádřil k otázce, zda je možné ochranné léčení dle ustanovení § 99 trestního zákoníku uložit i v případě zaviněné nepřičetnosti, tedy i za situace, kdy pachatel odpovídá za čin jinak trestný a je zvažováno uložení § 360 trestního zákoníku, opilství. Je nezbytné vyjasnit, zda je zapotřebí, aby byla nutně před uložením ochranného léčení dle ustanovení § 99 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, vyřešena otázka trestní odpovědnosti za situace, kdy je postaveno najisto, že pachatel spáchal čin jinak trestný, a přitom buďto je zodpovědný za trestný čin opilství, nebo je zvažováno, že trestně odpovědný nebude vůbec pro jeho nezaviněnou nepřičetnost v době spáchání činu dle ustanovení § 26 trestního zákoníku. Nedořešení otázky trestní odpovědnosti bylo důležitým důvodem, proč nebylo soudem žádosti státní zástupkyně o uložení ochranného léčení vyhověno. Mám přitom za to, že obdobná situace může v praxi nezdědky nastat; posouzení této stížnosti pro porušení zákona Nejvyšším soudem bude proto vodítkem pro obdobné případy v budoucnu.

Posouzení předmětné věci

18. Mám za to, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. 5 To 23/2023, byl ve prospěch obviněného P. V. porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu a v předcházejícím řízení tedy usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2023, sp. zn. Nt 304/2023 došlo k porušení zákona v § 99 trestního zákoníku.
19. Při posouzení věci je podle mého názoru třeba předně vycházet ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 302/2014 z něhož vyplývá, že ochranné léčení lze navrhopvat u soudu již před zahájením trestního stíhání, **není tedy nutná v této fázi přesná kvalifikace spáchaného činu a vyřešení otázky trestní odpovědnosti pachatele, jelikož k tomu může být logicky přistoupeno až v dalších fázích trestního řízení**, viz: „Nelze přisvědčit názoru uvedenému v usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 7. 8. 2012, sp. zn. 55 To 365/2012, že uložení ochranného léčení podle § 99 odst. 1, věta druhá, tr. zákoníku je vyloučené, pokud nebylo zahájeno trestní stíhání, a že nezahájením trestního stíhání a odložením věci podle § 159a tr. ř. se orgány činné v trestním řízení zbavily možnosti užívat proti pachateli prostředků trestního řádu. Tento názor nemá oporu v právní úpravě.“, dále „státní zástupce je oprávněn v souladu s ustanovením § 239 odst. 1 tr. ř. k podání návrhu na uložení ochranného léčení osobě, která není pro nepřičetnost trestně odpovědná, bez ohledu na to, zda bylo či nebylo vůči ní zahájeno trestní stíhání. Zahájení trestního stíhání tedy není ani podmínkou pro uložení ochranného léčení takové osobě na základě § 99 odst. 1 tr. zákoníku. Pro úplnost je možno uvést, že uvedené závěry o možnosti uložit ochranné léčení podle § 99 odst. 1, věta druhá, tr. ř. lze vztáhnout i na ukládání ochranného léčení podle § 99 odst. 2 tr. ř., tedy osobám, které spáchaly trestný čin ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jejich pobyt na svobodě je nebezpečný, a osobám, které zneužívají návykové látky a spáchaly trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním.“
20. Pokud se týká argumentace Vrchního soudu v Praze k ochrannému léčení ve smyslu ustanovení § 99 trestního zákoníku, tento soud uvádí, že „uložení ochranné léčby nepochybně zasahuje do ústavně zaručeného práva na zachování tělesné a duševní integrity člověka (čl. 7 Listiny základních práv a svobod), spočívajícího v nepřípustnosti jakýchkoliv nedobrovolných zásahů do jeho tělesné schránky a jeho vědomí. V některých situacích jde do nedotknutelnosti osoby zasáhnout, je-li takový zákrok stanoven zákonem a je nezbytný v zájmu bezpečnosti veřejnosti, předcházení trestné činnosti, ochrany veřejného zdraví nebo ochrany práv a svobod jiných. Přijatelným důvodem zásahu do práva na zachování tělesné a duševní integrity (práva, aby člověk nebyl podrobován lékařským zákrokům proti své vůli) je ochranné léčení. Takovýto zásah však musí být proveden jen v souladu s omezeními, stanovenými čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, musí být při něm šetřeno jejich podstaty a smyslu, a případná zákonná omezení musí být vykládána restriktivně s respektem pro zachování základních práv a svobod (srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2843/18 ze dne 30. 4. 2019). Pokud jde o ochranné léčení v ústavní formě, to je mimořádně závažným omezením osobní svobody léčeného, které někdy může znamenat větší újmu než nepodmíněný trest, odnětí svobody, zejména díky neurčitosti svého trvání, proto je třeba zjišťovat zákonné podmínky pro uložení ochranného léčení v ústavní formě s mimořádnou pečlivostí (srov. Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 502/02 ze dne 3. 11. 2004).“ S tímto názorem, který prezentuje Vrchní soud v Praze ve svém usnesení pod sp. zn. 5 To 23/2023 ze dne 29. 3. 2023, se plně ztotožňuji.
21. Uložení ochranného léčení je skutečně výrazným zasažením do práv jedince, avšak v daném případě a v případech obdobných je to zásah učiněný v zájmu psychicky nemocného pachatele,

příčemž hlavním smyslem je především včasná léčba pachatele, a následné umožnění pokračování trestního řízení, pokud pachatel již bude schopen vnímat průběh a smysl trestního řízení, a v neposlední řadě také jeho vyléčení a případné navrácení do běžného způsobu života. Státním zastupitelstvím navrhované uložení protitoxikomanického ochranného léčení v daném případě pachateli mohlo zajistit následný život bez závislosti na omamných látkách.

22. Čemu ale podle mého názoru nelze přisvědčit, je názor stížnostního soudu ohledně postupu při ukládání ochranného léčení ve smyslu ustanovení § 99 trestního zákoníku, že je nutné nejprve vyřešit otázku trestní odpovědnosti pachatele. Za situace, že není obviněného možno držet ve vazbě z důvodu nepřičetnosti a jeho pobyt na svobodě je pro něj i pro společnost dle znaleckého posudku nebezpečný, by mělo přicházet v úvahu uložení ochranného léčení, a to především z důvodu zajištění včasné léčby. Zároveň je důležité zmínit stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 302/2014, ve kterém se uvádí:

„Ochranné léčení je učeno čtyřem kategoriím osob:

- *osobám nepřičetným, které spáchaly čin jinak trestný, jejichž pobyt na svobodě je nebezpečný,*
- *osobám zmenšeně přičetným, které spáchaly trestný čin,*
- *osobám, které spáchaly trestný čin ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jejich pobyt na svobodě je nebezpečný,*
- *osobám, které zneužívají návykové látky a spáchaly trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním.“*

23. Vyvstává tedy otázka, zda je možné, v případech, že je pachatel bezprostředně nebezpečný sám sobě i svému okolí, aplikovat ustanovení § 99 trestního zákoníku bez toho, aniž by bylo najisto postaveno, zda se jedná o obligatorní ukládání ochranného léčení dle odstavce 1 tohoto ustanovení či v situaci fakultativního ukládání ochranného léčení dle odstavce 2, písmeno a) nebo b).
24. V posuzovaném případě nebylo pochyb o naplnění přinejmenším z jedné zákonem předvídaných kategorií pro uložení ochranného léčení, avšak nebylo z důvodu absence dopracování znaleckého posudku postaveno najisto, která ze čtyř kategorií byla naplněna (nebylo postaveno najisto, zda se pachatel přivedl do stavu nepřičetnosti zaviněně či nikoli). Ze závěru znaleckého posudku vyplývá, že obviněnému byla zjištěna psychotická porucha s chronifikovanými bludy paranoidně persekujícího charakteru a závislost na pervitinu, přičemž rozpoznávací schopnosti obviněného byly v době jednání, které je mu kladeno za vinu, sníženy podstatně a schopnosti ovládat jeho jednání byly vymizelé v důsledku psychotické poruchy, když právě psychotická porucha s paranoidní bludnou produkcí byla motivem agresivního chování obviněného. Tudíž nepřičetnost v době spáchání činu u pachatele prokázána byla, pouze její původ nebyl dostatečně objasněn. Nelze proto souhlasit ani se závěry vrchního soudu, že v daném případě nebylo prokázáno, že pachatel byl v době činu nepřičetný.
25. Pokud se týká absence doplnění znaleckého posudku, na jehož základě by bylo možné určit, zda se pachatel přivedl do stavu nepřičetnosti svým zaviněním či nikoliv, je třeba uvést, že v předmětné věci mělo k jeho doplnění dojít v rámci veřejného zasedání, a to výslechem znalce. K veřejnému zasedání se však znalec nedostavil a Městský soud v Praze rozhodl i v

jeho nepřítomnosti. Nejedná se sice o nezákonný postup, ale s ohledem na požadavek soudu ohledně určení trestní odpovědnosti pachatele považují tento postup soudu za nevhodný.

26. Pokud se týká specifika posuzovaného případu ve vztahu k otázce spáchání trestného činu opilství je třeba uvést, že z komentáře k ustanovení § 99 trestního zákoníku vyplývá následující: „*Obligatorní ochranné léčení lze pachateli činu jinak trestného ukládat, jen jde-li o nepřičetnost nezaviněnou (arg. slova „není pro nepřičetnost trestně odpovědný“). Přivodil-li by si pachatel nepřičetnost, byť i z nedbalosti, požitím nebo aplikací návykové látky, byl by trestně odpovědný, a to buď za trestný čin opilství (§ 360 odst. 1), nebo za jiný trestný čin, který v takové zaviněné nepřičetnosti spáchal (srov. § 360 odst. 2 – tzv. případy actio libera in causa); takovému trestně odpovědnému pachateli trestného činu lze ochranné léčení fakultativně uložit jen podle § 99 odst. 2 písm. a) nebo b), popř. i podle obou těchto ustanovení.*“ (ŠÁMAL, Pavel, ŠKVAIN, Petr. § 99 [Ochranné léčení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1496, marg. č. 3.). Není ovšem zřejmé a praxe soudů je odlišná, jakým způsobem má být postupováno, pokud ještě není zcela jasné, zda budou v případě pachatele splněny podmínky pro právní kvalifikaci jeho jednání jako trestného činu opilství, neboť se pachatel přivedl do stavu nepřičetnosti zaviněně, či zda půjde o čin jinak trestný za který pachatel neodpovídá. Pokud je postaveno najisto, že pachatel spáchal čin jinak trestný, ale toliko není zřejmé, zda za něj bude odpovídat v rámci trestného činu opilství, by tím spíše nemělo dle mého názoru nic bránit uložení ochranného léčení, za situace, pokud je pachatel nebezpečný pro sebe a společnost.
27. S tím souvisí i upřesnění hranice pro ukládání vazby dle § 67 a násl. trestního řádu a ochranného léčení dle § 99 trestního zákoníku v případech, kdy jsou u obviněného dány důvody vazby, a zároveň je u jeho osoby na základě znaleckého posudku taktéž stanovena zmenšená přičetnost. V takových hraničních případech je zvláště důležité balancovat výše zmíněný závažný zásah do osobní svobody obviněného, ale zároveň zájem na zlepšení zdravotního stavu obviněného a na pozitivním působení na jeho osobu v jiném prostředí než v prostředí vazební věznice. Bylo by tedy vhodné sjednotit rozhodovací praxi soudů, případně se blíže vyjádřit k pojmu subsidiarity vazby.
28. Závěrem uvádím, že v daném případě jsou objektem trestného činu život a zdraví, jakožto nejcennější hodnoty chráněné trestním zákoníkem. Nelze se tak ztotožnit s postupem soudu, jehož postup aproboval nadřízený soud, který obviněnému neuložil ochranné léčení za situace, že bylo znaleckým posudkem bezpečně prokázáno, že obviněný je pro společnost nebezpečný a měl by být odborně léčen, a zároveň nebylo pochyb, že v době spáchání skutku byl nepřičetný. V zájmu ochrany společnosti i samotného obviněného se postup soudů jeví jako přepjatý formalismus, který ohrožuje závažné veřejné zájmy chráněné zákonem. Dovoluji si proto požádat Nejvyšší soud o sjednocení rozhodovací praxe soudů tak, aby byly veřejné zájmy (a to i ty jdoucí proti sobě) dostatečně chráněny.
29. Pro případ že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

Ze všech shora specifikovaných důvodů navrhuji, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. 5 To 23/2023 byl porušen zákona v ust. § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu, a v řízení předcházejícím, tedy usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2023, sp. zn. Nt 304/2023 byl rovněž porušen zákon v ustanovení § 99 trestního zákoníku, a to ve prospěch obviněného **P. V.**

Na vědomí:

Nejvyššímu státnímu zastupitelství
Městskému státnímu zastupitelství ke sp.zn. KZZ 15/2023
Obviněnému **P. V.**